

JOSEP JANÉ SOLÀ, PRESIDENT DE BANKPIME

Text: JORDI FORTUNY / Fotos: MARC VILA

"El segle XXI serà dels mediterranis"

Josep Jané Solà (Igualada, 1936), un economista tot terreny que combina teoria i pràctica. Presideix al mateix temps un banc, una estació d'esquí i la Societat Catalana d'Economia. Va profetitzar l'èxit de l'euro i ara pronostica el dels mediterranis.

Està absolutament convençut que el segle XXI serà favorable als mediterranis, a les gents i als països del sud d'Europa, i ho explica amb un optimisme encomanadís. "El segle XX ha estat el segle dels centreuropeus, perquè ha estat l'època de la indústria, de la producció en cadena, que feia necessària una organització rígida del treball i donava molt poc marge a la pròpia iniciativa i a la capacitat d'improvisació", diu. "En canvi, el segle XXI ja no serà el de la indústria, sinó el dels serveis, perquè els augments de productivitat i l'automatització fan que la gent disposi de més temps lliure i pugui consumir més serveis. En els serveis, la improvisació és més important, perquè el cambrer o el dependent es troben davant del client, i han de reaccionar ells sols... això ho saben fer més bé els mediterranis."

Qui així parla és Josep Jané Solà, economista i directiu polifacètic que, entre altres coses, posa en pràctica les seves idees sobre el temps lliure com a president de l'estació de muntanya Boí Taüll... La seva preocupació sobre l'evolució de les necessitats socials i els negocis de futur són responsables en bona part de l'existència de Bankpime (Banc de la Petita i Mitjana Empresa), el banc que també presideix ell i que fa pocs dies ha estat notícia a la premsa de Barcelona per l'interès del FC Barcelona d'invertir en l'entitat i comprar un 25% del capital social: "D'això no hi ha res de res", diu taxativament.

—*Doctor Jané, vostè i el Bankpime van ser uns dels profetes de l'euro, o de l'ecu, com en deien abans,*

quan encara en parlava poca gent... Què n'ha tret? Què se sent quan ja som a les portes d'una cosa que vostè ha divulgat i ha predicat tant?

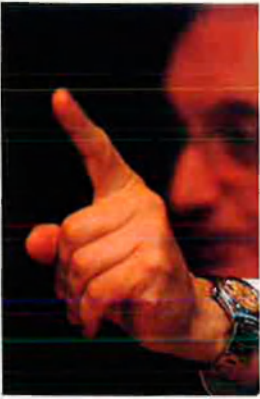
—Dius que n'he tret... home, les enormes ganes que definitivament tinguem l'euro, com més aviat millor. Quan tens un espai com l'europeu on, per motius polítics, uns quants pares de la pàtria, a finals dels anys

quaranta, van pensar que la forma d'evitar les guerres era realment una Europa unida, i on s'ha fet un llarg recorregut per arribar allà on aquells pares de la pàtria volien arribar... quan tens tot això, l'euro no és el punt final, sinó la primera llavor per a la unió política europea. Molta gent es pensa que l'euro és l'última etapa de la Unió Econòmica i Monetària, però jo sóc dels qui pensen que és la primera pedra de la unió política. L'euro pot significar realment un sacsejament de l'economia europea per fer un gran pas endavant: les xifres ho diuen per si mateixes, és a dir, 380 milions, 400 milions d'habitants, enfront dels 260 milions d'americans... més mercat que als Estats Units. Per tant, és clar, mentre no fem l'espai únic i el ciment per fer-lo, que és la moneda única, no acabarem de fer front al dòlar, no acabarem de fer front als Estats Units,

i això és una cosa que s'imposa per si mateixa...

No és la primera vegada que es dona al llarg de la història un fenomen similar. A principis del segle XIX a Alemanya hi havia més de 300 espais, petits espais econòmics i polítics separats. Hamburg era un país, hi havia les ciutats-estat i van començar a fer una unió duanera. Aquesta unió duanera va comportar treure,

"Molta gent creu que l'euro és l'última etapa de la Unió Econòmica i Monetària, però jo sóc dels qui pensen que és la primera pedra de la unió política. No és el primer cop que es dona un fenomen històric similar."

les duanes, com és natural, el que aquí antigament en diem els burots. Des del moment que a Alemanya van iniciar això, al 1818, si no recordo malament, fins a l'imperi de Bismark, van passar setanta anys: entre la supressió de duanes, la unió econòmica, la monetària, la unió política, el Reich, Bismark... la potència que va agafar Alemanya, va ser tremenda. Van ser exactament setanta anys, del 1818 al 1886 o 87!

Doncs bé: ara ja en portem cinquanta, des de la unió duanera del Tractat de Roma del 1957 al 1997, i com que al segle XX es viu molt ràpidament (ara correm més en tot, les comunicacions, tot) ha arribat el moment que la Unió Monetària es transformi en unió política... jo hi veig un gran paral·lelisme amb el cas d'Alemanya.

—*Veu mentalitzada, la gent, per aquest canvi tan gran?*

—Home, la gent... no es pot generalitzar massa, perquè els éssers humans tenim tendència a estar arrelats al passat i tots els canvis ens fan por, o hi ha un fre natural. Deia un gran economista que el problema de les idees noves, i l'entrada de l'euro és una gran idea nova, no són les idees noves en si mateixes, sinó que tenim el cervell ocupat per les antigues, que impedeixen que les noves hi entrin. I tenia molta raó. Per tant, la gent hi anirà entrant a mesura que ho vagi veient. Per exemple, els estalviadors. Per raons històriques, l'estalviador espanyol sempre ha estat un estalviador de curt termini i de renda fixa: primer, perquè com que hi ha hagut molta inflació, no ha pogut jugar a llarg termini. I de renda fixa, perquè la renda variable a Espanya ha estat sempre un mercat molt estret i de quatre entesos i prou. En canvi, a aquest estalviador des de l'any 1992 se li han obert les portes a poder invertir els seus estalvis arreu del món i encara no hi té costum, però a mesura que aquest estalviador hi vagi entrant i desaparegui el fre que és el tipus de canvi de la moneda... llavors és obvi que si li dius: escolti, per què no posa els seus diners en deute públic d'Alemanya?, o de la regió X, o del país Z d'Europa? Com que és en euros i l'emissor és un emissor com cal, el govern alemany o el govern suec... llavors perdrà la por.

—*Els experts diuen que aquest canvi que comportarà la implantació de l'euro farà que el sector financer s'hagi de concentrar. Que hi hagi moltes fusions. Vostès han fet una mena d'operació defensiva i s'han aliat amb l'Agrupació Mútua del Comerç i de la Indústria...*

—Una unió, més que una operació a la defensiva. Una operació per conquerir mercat. El mercat financer actual té uns quants factors que fan que sigui diferent del que acostumava a ser. Primer, l'alfabetització

financera de la gent i econòmica en general: la gent ha passat d'unes èpoques, fa un quart de segle, que no sabia què era la inflació, i ara ja ho sap. Hi ha hagut una culturització general. Els mitjans de comunicació parlen de la inflació, perquè la gent sap que l'afectarà en el salari o en la pensió o en el que sigui. Amb els tipus d'interès ha passat una cosa semblant: en aquest país la gent ha estat cobrant els interessos amb tipus negatius durant molts anys: amb dades del Banc d'Espanya jo puc demostrar que fins el 1990 l'estalviador espanyol ha cobrat en negatiu fins abans d'ahir, és a dir, el sistema estava recolzat en la ignorància financera de la gent.

Un altre factor: tot estava regulat i ben regulat, i les caixes feien, per exemple, hipoteques, i no feien comptes corrents. Tenien llibretes. Els bancs feien comptes corrents i no feien hipoteques. Les companyies d'assegurances no feien hipoteques ni es ficaven a fer finances...

Ara, en canvi, vivim uns aires de liberalització general que arriben també al sector financer i per tant es desregula. Als anys 40, 50, 60 i 70 a Espanya només podies pagar o cobrar els interessos que deia el butlletí oficial i, per tant, tots igual. Com que no hi havia competència en tipus d'interès, com que no hi havia competència en res perquè estava tot regulat, l'element diferencial era la distància i per això tenir moltes oficines en aquella època era molt important, perquè si pagaven igual aquí que allà, doncs jo me n'anava al que estava més a prop. Això ara s'ha acabat: és com als restaurants, tu esculls el banc que té la relació qualitat-preu que t'interessa més, encara que t'hagis de desplaçar un quilòmetre i agafar el cotxe. Encara hi ha molta mentalitat que el banc és el que tinc a sota de casa, però això es va acabant i a més avui tots

"La petita empresa sempre neix amb idees. Però el petit empresari, quan comença, és perquè té necessitat de treballar, i no té calés. I això és un mal congènit. Sembla mentida que cap polític sigui capaç d'afrontar-ho."

fem de tot: companyies d'assegurances, caixes d'estalvis, cooperatives de crèdit, bancs, tots ens fem en altres negocis...

Això, més la tecnologia, la informàtica i les comunicacions, fa que estiguem en un món financer absolutament diferent on una cosa queda clara: que si tots ho podem fer tot, tu t'has de buscar un nínxol en el mercat on puguis fer allò en què ets més especialista. Nosaltres, des que vam fundar Bankpime l'any 78, sempre hem dit que no podíem ni volíem fer-ho tot, perquè històricament això s'acabaria algun dia. Per tant, no ens vam decantar per fer banca de dipòsits, sinó per fer banca d'intermediació (fons d'inversió, pensions, etc.). En paral·lel, l'Agrupació Mútua aquests darrers anys ha pensat —com nosaltres, però al revés— a fer banca, però com que ens hem trobat amb la mateixa filosofia i la mateixa estratègia, vam dir: escolta, en comptes de fer-ho tots dos tot, tu fas el que des de

1902 saps fer, que són assegurances, pensions... i jo faig el que faig, des de 1978, que són fons d'inversió, emissió de títols, col·locacions en el mercat, etc. I hem fet una unió de banca-assegurances.

—L'Agrupació Mútua ha comprat un 25% del capital de Bankpime. Què passarà amb aquesta aliança en el futur? Perquè l'estatut jurídic de l'Agrupació Mútua i el de Bankpime són dues coses molt diferents...

—Hi ha hagut una unió... en termes de federació. Cada un té la seva independència jurídica, la seva personalitat jurídica.

—Aquesta aliança és suficient per fer front a la nova etapa del sector financer a tot Europa?

—No, és que no s'acaba aquí. És el primer pas. Miri: nosaltres, en termes de col·locació d'emissions, de les estadístiques del mercat de renda fixa a Espanya, som el banc número deu, dotze... dins dels vint primers de tots els bancs i caixes d'Espanya. En canvi, en termes de volum de dipòsits... som minúsculs. Li diré una cosa: als Estats Units,

només el 15% dels estalvis estan en dipòsits i el 85% està en intermediació, en un sentit ampli. A França, el 33% dels diners estan en dipòsits i el 66-67% en intermediació. Quan nosaltres vam començar, a França estaven en un 84% de dipòsits i un 16% d'intermediació: doncs aquell 84% ha perdut cinquanta punts en vint anys, cinquanta punts! A Espanya, on ara estem aproximadament al 65-35%, veurem com ens acostem al cas francès i al cas nord-americà... Llavors, per què dic que no és suficient? Perquè si tot això va creixent la unió Agrupació-Bankpime no serà suficient. Nosaltres la unió la tenim oberta, és a dir, si alguna altra entitat s'hi vol sumar i no passar per altres intermediaris per fer assegurances o fons d'inversió... es pot sumar a la unió, s'hi pot sumar.

—L'acord amb l'Agrupació tindrà repercussió en la mapa d'oficines?

—El que sí que tindrà una repercussió és que alguna

—Què fa falta perquè les petites empreses se sentin ben tractades pels polítics?

—Si vull crear un brou de cultiu per a la petita empresa, he de començar a fer la política econòmica a favor de la petita, perquè en el moment que faig la mateixa política per a tots sempre em sortirà a favor de la gran, perquè és la que té els lobbys, la que té els contactes, la que va al Liceu al vespre... i el petit no sap que, de vegades, per obtenir un crèdit, has d'anar al Liceu a escoltar el Plácido Domingo... Això és així.

ta el legislador: oh! és que hem de defensar el petit estalviador, perquè mira el que va passar amb els pagadors d'aquelles empreses que no van pagar als estalviadors que hi havien invertit... si haguessin estat cobrades per un banc, els petits estalviadors haurien cobrat. Els problemes de la petita i mitjana empresa no s'afronten mai. I, per una altra banda, la petita empresa sempre neix —i això ho sabem tots— amb idees, és a dir, el petit empresari quan comença és perquè hi ha un senyor que té necessitat de treballar, però no té calés, i això és un mal congènit. Sembla mentida que cap polític sigui capaç d'afrontar-ho. El miracle econòmic espanyol es pot resumir dient que es van crear 4.400.000 llocs de treball: d'una població activa de 8 milions, a principis dels 60, es passà deu anys més tard a 12.400.000. Doncs d'aquests 4.400.000 llocs de treball, 400.000 els van fer grans empreses i 4 milions petites empreses! I punt.

oficina de l'Agrupació es transformarà en una oficina bancària, amb tots els ets i uts, i si queda alguna oficina només bancària la substituïrem per una oficina de col·locació d'actius financers... en realitat la unió Bankpime-Agrupació és un gran centre comercial de productes financers, d'actius financers de tot tipus, des de bons, fons d'inversió, obligacions, accions...

—El nom de Bankpime fa referència a les petites i mitjanes empreses: creu vostè que es fa una política econòmica favorable a aquest tipus d'empreses?

—No, ni de bon tros. Jo he passat anys escarssant-me per explicar una cosa molt senzilla: que, per favor, es doni a la petita empresa la possibilitat d'enganxar-se a la mamella dels fons d'inversió. Deixem que els fons d'inversió també inverteixin en la petita i mitjana empresa. Hi ha una fórmula: jo li dic, miri vostè, petita empresa, faci una emissió de títols, de paperets o de pagarés, i si té l'aval d'un banc, automàticament, qualsevol fons ja pot invertir en la seva empresa... Però quan dic això em contesta

